

Monikkolasten oikeuksien julistus ja lausunto heidän tarpeistaan

Johdanto: Kansainvälisen Kaksostutkimuksen Seuran (International Society for Twin Studies) monikkoperhejärjestöjen neuvoston (International Council of Multiple Birth Organizations, ICOMBO) missiona on lisätä ihmisten tietoisuutta monikkolasten ja -aikuisten erityistarpeista. ICOMBO:n monikansallinen jäsenistö on valmistellut tämän monikkolasten oikeuksien julistuksen ja lausunnon heidän tarpeistaan vertauskohdaksi, millä arvioida ja minkä avulla parantaa monikkolasten erityistarpeiden täyttymistä.

Oikeuksien julistus

KOSKA kaksosten alkuperää koskevat myytit ja ennakkoluulot ovat joissain maissa johtaneet kulttuurisesti hyväksytyyn monikkolasten karkotukseen ja/tai lapsenmurhaan:

I. Monikkolapsilla ja heidän perheillään, kuten kaikilla yhteiskunnan jäsenillä, on oikeus täyteen lain takaamaan suojaan, ja olemaan turvassa kaikelta syrjinnältä.

KOSKA monikkoraskaudet ja monikkolasten hoito lisäävät heidän perheidensä terveyteen ja psykososiaaliseen hyvinvointiin liittyviä riskejä, ja koska geneettisten tekijöiden, hedelmöityshoitojen, ja in vitro -hedelmöitysten tiedetään lisäävän monikkoraskauksien todennäköisyyttä:

II.

A. Yksityishenkilöillä tai pareilla, jotka hakeutuvat perhesuunnitteluneuvontaan tai hedelmöityshoitoihin, on oikeus saada kaikki tarvittava tieto:

- **tekijöistä, mitkä vaikuttavat monikkoraskauden syntyyn;**
- **monikkoraskauteen liittyvistä riskeistä ja hoidoista;**
- **yhteen, useampaan tai kaikkiin sikiöihin/vastasyntyneisiin liittyvistä riskeistä;**
- **monikkovanhemmuuteen liittyvistä tosiasioista; ja**
- **monisikiöraskauden alkiomäärän vähentämisestä ja siihen liittyvistä riskeistä ja syvällisistä emotionaalisista seurauksista.**

B. Hedelmöityshoitojen tulisi pyrkiä välttämään monikkoraskauksien kehittyminen, varsinkin useampisikiöisten raskauksien kehittyminen.

C. Lapsettomuusklonikoiden tulisi julkaista sekä suunniteltujen että tahattomien monikkoraskauksien määrä.

KOSKA samaa sukupuolta olevien kaksosten identtisyttä ei voi luotettavasti määrittellä ulkonäön perusteella; ja kun 1) erimunaisten raskauksien periytyvyys lisää monikkoraskauksien syntyä; 2) yksimunaisten monikkojen jakama biologia ja perintötekijät vaikuttavat syvällisesti heidän kehityksensä samanlaisuuteen; 3) yksimunaisten monikkolapset ovat veren-, elinten- ja napaverenkierron kantasolujen luovuttajina toisilleen ensisijaisia valintoja ja 4) istukka on saatavilla synnytyksessä identtisyden määrittelyä varten:

III.

A. Vanhemmillä on oikeus odottaa tarkkaa istukan, suonikalvon ja vesipussin määritystä ultraäänellä, ja samaa sukupuolta olevien monikkolasten identtisyden määrittelyä syntymän hetkellä.

B. Vanhemmillä, samaa sukupuolta olevilla monikkolapsilla, on oikeus saada tutkituttua identtisyytensä. Lisäksi listautumisen monikkosynnytyksiä luetteloiviin rekistereihin tulisi pohjautua täysin vapaaehtoisuuteen.

C. Identtisyttä tulisi kunnioittaa kuten mitä tahansa muuta inhimillistä piirrettä ja se on saman yksityisyyden suojan alainen.

KOSKA Toisen Maailmansodan aikana kaksosia vangittiin natsien keskitysleireille ja pakotettiin kokeisiin, mitkä aiheuttivat sairauksia ja/tai kuoleman:

IV. Kaiken tutkimuksen, mihin monikkolapset osallistuvat, täytyy olla asioista hyvin tiedotettujen monikkolasten tai heidän vanhempiensa hyväksymää ja sen täytyy olla sopuunsaaminen ihmiskokeisiin ja muuhun tutkimukseen liittyvien kansainvälisten eettisten normien kanssa.

KOSKA monikkolapsiin ja monikkoraskauksiin liittyvä tietämättömyys, väärinkäsitykset ja riittämätön dokumentointi lisäävät monikkojen väärän diagnoosin ja/tai epäasiallisen hoidon riskiä:

V.

A. Raskaana olevilla naisilla, vanhemmillä ja heidän monikkolapsillaan on oikeus monikkoraskauksien hoidosta ja monikkojen läpi elämän kestävästä ainutlaatuisista tarpeista perillä olevien ammattilaisten hoitoon; ja

B. Monikkoraskaudet, syntymän aikana tapahtuvat kuolemat, vastasyntyneiden kuolemat ja monikkoraskauksina alkaneet yhden lapsen syntymät täytyy tilastoida tarkasti.

KOSKA yhtä aikaa syntyneiden monikkojen väliset suhteet ovat tärkeä osa heidän normaalia kehitystään:

VI. Yhtäaikaan syntyneillä monikkolapsilla on oikeus päästä samaan sijais- tai adoptioperheeseen, ja tämä on huomioitava myös huostaanottotilanteissa ja kouluympäristössä.

KOSKA monikkolapsia kohdellaan usein yhtenä yksikkönä (kaksoset, kolmoset) eikä yksilöinä kotona, koulussa ja kodin ulkopuolella:

VII. Monikkolapsilla, kuten kaikilla muilla ihmisillä, on oikeus tulla kunnioitetuksi ja kohdelluksi yksilönä, jolla on omat tarpeet, mieltymykset ja vastenmielisyyden kohteet.

Lausunto tarpeista

Lyhennelmä: Monikkolasten hedelmöitys, raskausaika ja syntymä ovat ainutlaatuiset; riskit terveydelle, vaikutukset perherakenteeseen, kehitysympäristö ja yksilöksi kasvamisen prosessi. Siksi, jotta heidän optimaalinen kehityksensä mahdollistettaisiin, monikkolapset ja heidän perheensä tarvitsevat terveydenhuoltoa, sosiaalipalveluita ja koulutusta, mitkä kunnioittavat ja huomioivat heidän erilaisuutensa yksin syntyneisiin lapsiin verrattuna.

KOSKA monikkoraskauksista syntyneiden yksilöiden ja heidän perheidensä tarpeet raskausaikana, syntymän jälkeen ja siitä eteenpäin ovat komplisoituja ja erilaisia:

I.

A. Yksilöt ja perheet tarvitsevat tietoa ja palveluita monilta eri aloilta kuten terveydenhuolto, sosiaalipalvelut, työvoimatoimistot, koulutuspalvelut ja monikkoyhteisö;

B. Yksilöt ja perheet tarvitsevat palveluita hoitoalan ammattilaisilta ja muilta monikkouteen liittyvistä asioista perillä olevilta ammattilaisilta, jotka hallitsevat tarpeelliset taidot; ja

C. Eri alojen palveluiden koordinointi ja jatkuvuus ovat olennaisia hoivan onnistumiselle.

D. Valmennus ja ammatillinen kehitys, mikä vastaa terveydenhuollon, sosiaalialan ja koulutusalan ammattilaisten tarpeisiin, ovat välttämättömiä varmistamaan monikkoyhteisön saama mahdollisimman hyvä terveydenhoito ja kokemus koulutussektorista.

(Katso Viitteet, Osa I).

KOSKA äideillä on suuri riski äitiyteen liittyvään stressiin ja raskaudenaikaisiin ja sen jälkeisiin komplikaatioihin ja kaksosilla ja muilla monikoilla on suuri riski matalaan syntymäpainoon (< 2,5 kg), ja hyvin matalaan syntymäpainoon (< 1,5 kg), vammautumiseen, ja lapsikuolemaan:

II. Monikkolapsia odottavat vanhemmat tarvitsevat:

A. Koulutusta todistetusti äidin terveyttä ja optimaalista sikiönkehitystä ylläpitävistä itsehoitomenetelmistä;

B. Koulutusta ennenaikaisen synnytyksen tunnistamiseksi ja ehkäisemiseksi; ja

C. Raskausaikaista hoitoa ennaltaehkäisemään monikkolasten ennenaikainen syntymä ja ylläpitämään äidin terveyttä ja sikiön optimaalista kehitystä; mikä pitää sisällään:

- **monikkoraskauden diagnosoinnin ideaalitapauksessa ennen neljättä kuukautta, diagnoosin tahdikasta ilmoittamista vanhempien yksityisyyttä kunnioittaen;**
- **vesikalvon ja suonikalvon määrittelyn ultraäänellä niin tarkasti ja niin varhain kuin mahdollista sillä tämä tieto on kriittisen tärkeää raskaudenaikaiselle hoidolle.**
- **ravitsemusneuvontaa ja ruokavalion seurantaa mikä mahdollistaa 18-27 kilon painon nousun**
- **raskaudenaikaista hoitoa, mikä noudattaa monikkosynnytysten parhaita käytäntöjä; ja kun äidin terveys tai perheolosuhteet niin vaativat:**
 - **pidennettyä hoitovapaata;**
 - **tukea vuodelepoon; ja**
 - **lastenhoitoa sisaruksille.**
- **erityistä huolellisuutta diagnoosin ja hoidon osalta (kun se on tarpeen) niissä tilanteissa joihin ainoastaan monikkolapsit ovat alttiina, liittyen feto-fetaaliseen transfuusio-oireyhtymään (TTTS) mutta ei rajoittuen ainoastaan siihen.**
- **huomion kiinnittäminen monikkosynnytyksen ajoitukseen ja synnytystapaan.**

(Katso Viitteet, Osa II).

KOSKA rintaruokinta antaa optimaalisen ravinnon ja hoivan ja mahdollistaa parhaalla tavalla aivojen kehityksen ennenaikaisina ja täysiaikaisina syntyneille monikkolapsille; ja koska monikkolasten rintaruokinta ja/tai pulloruokinta on kompleksista ja vaativaa:

III. Monikkolapsia odottavat ja hoitavat perheet tarvitsevat seuraavia asioita:

A. Koulutusta liittyen rintaruokinnan ennenaikaisina ja täysiaikaisina syntyneille lapsille tuomiin ravitsemuksellisiin, immunologisiin, psykologisiin ja taloudellisiin hyötyihin;

B. Rohkaisua ja opastusta rintaruokinnan tekniikoihin;

C. Koulutusta ja opastusta käytännössä monikkolasten yhtäaikaiseen ruokkimiseen; ja,

D. Riittäviä resursseja, tukijärjestelmiä ja perhevapaita helpottamaan rinta- ja/tai pulloruokintaprosessia.

(Katso Viitteet, Osa III).

KOSKA 60% monikkolapsista syntyy ennen 37. raskausviikkoa ja/tai heidän syntymäpainonsa on alhainen ja he joutuvat olemaan sairaalassa pitkiä aikoja, mikä vaarantaa sekä kiintymysprosessin että rintaruokinnan; ja koska vastasyntyneet monikkolapset saavat turvaa yhteisestä sikiöasennosta:

IV. Monikkoperheet tarvitsevat erityistä koulutusta ja apua kiintymyssuhteiden muodostumiseen ja rintaruokinnan onnistumiseen. Monikkolasten sijoittamisen sairaalassa ja sairaaloiden protokollojen pitäisi helpottaa perheiden ja monikkosisarusten läheisyyttä.

(Katso Viitteet, Osa IV).

KOSKA monikkolapsilla on vastasyntyneinä kohonnut synnynnäisten epämuodostumien ja kuoleman riski:

V. Perheet, joiden monikkolapsilla on vammoja tai jotka kuolevat, tarvitsevat:

A. Hoitoa ja neuvontaa ammattilaisilta, jotka ovat herkkiä käsittelemään vammaisuuden ja/tai kuoleman aiheuttamaa surua ja emotionaalista kiintymystä henkiinjääneisiin monikkosisaruksiin;

B. Pääsyä terapiaan, neuvontaan ja vastaanotolle silloin kun yksi tai useampi monikkolapsi on vammautunut tai hänellä on jokin oireyhtymä, jotta he pystyisivät vastaamaan monikkosisaruksien hyvin erilaisiin tarpeisiin.

C. Käytäntöjä, mitkä helpottavat asiaankuuluvaa monikkolapsen tai monikkolapsien suremista

(Katso Viitteet, Osa V).

KOSKA vastasyntyneiden, vauva-, taapero- ja esikouluikäisten monikkojen hoito ilman riittävää apua kohottaa heidän perheidensä riskiä sairauksiin, synnytyksen jälkeiseen masennukseen, päihteiden väärinkäyttöön, lasten ja puolison pahoinpitelyyn ja parisuhdeongelmiin:

VI. Monikkolapsia hoitavat perheet tarvitsevat nopeata riittävien palvelujen saatavuutta mahdollistamaan:

A. riittävän määrän puhtaita lastenvaatteita ja -tarvikkeita;

B. vanhempien riittävän levon ja unen;

C. terveellisen ravinnon;

D. sisarusten hoidon helpottumisen;

E. lasten turvallisuuden;

F. kulkumahdollisuudet;

G. lasten sairaanhoidon; ja

H. vanhempien mielenterveyden suojaamisen.

(Katso Viitteet, Osa VI).

KOSKA monikkoperheillä on ainutkertainen haaste kunkin monikkosisaruksen terveen yksilöllistymisen mahdollistamisessa ja monikkosisarusten välisen terveen suhteen rakentumisessa ja tukemisessa, ja koska monikkosynnytykseen liittyvät tekijät vaikuttavat kehitystehtävään:

VII. Monikkolapsia odottavat ja kasvattavat perheet tarvitsevat:

A. Pääsyä monikkolasten ainutkertaiseen elämänpiiriin kuuluvaa optimaalista hoitoa koskevan tiedon äärelle ja ohjausta siinä, sisältäen tietoa socialisaatioprosessista, yksilöllistymisprosessista ja kielen oppimisesta; ja

B. Kehitysviivästymiä ja/tai käyttäytymisongelmia omaavien monikkolasten pääsemisen asiaankuuluvaan testaukseen, arviointiin ja kouluun.

(Katso Viitteet, Osa VII).

KOSKA monikkolapset ovat myyttien ja tarinoiden ja median huomion kohteena yksilöllisyydestä riisuttuina stereotyyppoina:

VIII. Julkisen koulujärjestelmän ja opettajien tehtävänä on hylätä myytit ja levittää faktatietoa monikkoudesta ja monikkolasten kehitysprosesseista. Terveystieteiden ja perheneuvonnan ammattilaisten koulutusta tulee painottaa.

(Katso Viitteet, Osa VIII).

KOSKA monikkolapset kärsivät syrjinnästä, mikä johtuu tietämättömyydestä heidän biologista rakennettaan kohtaan ja joustamattomista toimintatavoista, mitkä eivät vastaa heidän ainutkertaisiin tarpeisiinsa:

IX. Monikkolapset tarvitsevat:

- **Tietoa ja koulutusta biologisista tekijöistä monikkouden taustalla; ja**
- **Terveystieteiden, koulutusta, neuvontaa ja joustavia julkisia toimintamalleja, mitkä paneutuvat heidän omintakeisiin kehitysnormeihinsa, yksilöllistymisprosessiin ja ihmissuhteisiin esimerkiksi sallimalla ja/tai pitämällä käytäntönä sitä, että:**
- **lääketieteellistä apua tarvitsevat monikkosisarukset hoidetaan samassa sairaalassa;**

- **vastasyntyneet monikkosisarukset laitetaan sairaaloissa yhteisiin makuuvaunuihin ja kehtoihin, jotta yhteisen sikiöasennon tuomat hyödyt jatkuisivat mahdollisimman pitkään;**
- **monikkosisarusten välistä suhdetta kunnioittava arviointi ja hoito huomioivat kehitys-, koulutus- ja lääketieteelliset näkökohdat;**
- **porrastettua monikkosisarusten sairaalasta kotiuttamista vältetään aina kun se on suinkin mahdollista**
- **monikkosisarusten luokkasijoitusta arvioidaan vuosittain, helpotetaan sitä, että monikkosisarukset laitetaan joko samalle tai eri luokille perheen yksilöllisten tarpeiden mukaan;**
- **monikkosisarukset voivat harrastaa omia kiinnostuksen kohteitaan joko yhdessä tai yksin.**
- **käytävissä on monikkosisaruksen kuolemantapauksen aiheuttamaan suruun erikoistunut neuvonantaja tällaisen kuolemantapauksen sattuessa;**
- **käytävissä on neuvontapalveluja, jotka ovat erikoistuneet aikuisten monikkolasten erityistarpeisiin.**

KOSKA monikkolapset vastasyntyneistä aikuisiin ovat olleet tieteelle tärkeitä tutkimuskohteita, minkä avulla on ymmärretty paremmin sairauksien periytyvyyttä, persoonallisuuden muuttujien, sekä luonnon ja hoivan suhteellista vaikutusta ihmisen kehitykseen; ja, KOSKA suhteellisen vähän tiedetään monikkoraskauden optimaalisesta hoidosta ja monikkojen ainutlaatuisista kehityskuluista:

X. Tutkijoita pitää rohkaista tutkimaan:

A. Monikkoraskauksien optimaalista hoitoa;

B. Monikkolapsille ominaisten kehitysprosessien kuten yksilöllistymisen, sosialisoinnin ja kielenoppimisen normeja;

C. Terveen psykologisen kehityksen kiintopisteitä ja relevantteja terapeuttisia interventioita kaiken ikäisille monikkolapsille heidän monikkosisaruksensa kuollessa;

D. Strategioita ja interventioita, jotka ovat tehokkaita parantamaan monikkoperheiden terveyttä vanhemmuuden aikana: rintaruokinta, työllistymistavat, synnytyksen jälkeisen masennuksen ennaltaehkäisy;

E. Niiden eettisten asioiden hallintaa, mitä terveydenhuollon ammattilaiset ja monikkoperheet kohtaavat kuten esimerkiksi avustettu lisääntyminen, monisikiö- ja valikoiva raskauden hallinta; ja

F. Monikkosisarusten välisiä suhteita kunnioittavaa lääketieteellistä arviointia/hoitoa sekä kehityksen ja koulutuksen arviointia/hoitoa.

LAUSUNTO TARPEISTA – VIITTEET

Lausunto I: Ammatilliset palvelut, tuki & kehitys

1. Leonard, L.G., Denton, J. (2006). Preparation for parenting multiple birth children. *Early Human Development* 82, 371—378.
2. Malmstrom, P. M., & Biale, R. (1990). An agenda for meeting the special needs of multiple birth families. *Acta Geneticae Medicae et Gemellologiae*, 39(4), 507-514.
3. Malmstrom, P.E.M., & Biale, R. (1996). *Twincare - Protocols for health and parenting education and psychosocial services for families with multiples*. Berkeley: Twin Services, Inc
4. Cleary-Goldman J, Morgan MA, Robinson JN, D'Alton ME, & Schulkin J. (2004). Multiple pregnancy: Knowledge and practice patterns of obstetricians and gynecologists. *Obstetrics and Gynecology*, 104 (2), 232-237.
5. Elliott, J. P. (2005). Reply to: —Multiple pregnancy: knowledge and practice patterns of obstetricians and gynecologists. *Obstetrics and Gynecology*, 105 (1), 215-216.
6. Malmstrom, P. (2001). A regional approach to promoting improved care of multiples. *Twin Research*, 4 (2), 67-70.
7. Bowers, N., Gromada, K. K., Wieczorek, R. (Ed.) and Freda, M. C. (Ed.) (2006). *Care of the Multiple-Birth Family: Pregnancy and Birth*. White Plains, NY: March of Dimes.
8. Gromada, K. K., Bowers, N., Wieczorek, R. (Ed.) and Freda, M. C. (Ed.) (2005). *Care of the Multiple-Birth Family: Postpartum Through Infancy*. White Plains, NY: March of Dimes.
9. Barrett, J. & Bocking A. (2000). Management of twin pregnancies (Part 2). *Journal of Obstetrics and Gynaecology Canada*, 93 (22), 607-610.
10. Keith, L., Papiernik, E., Oleszczuk, O. (1998). How should the efficacy of prenatal care be tested in twin gestations? *Clinical Obstetrics and Gynecology*, 41 (1), 85-93.
11. Leonard, L. G. & Denton, J. (2006) Preparation for parenting multiple birth children. *Early Human Development*, 82 (6), 371-378.
12. Luke, B., Brown, M., Misiunas, R., Anderson, E., Nugent, C., de Ven, C., Burpee, B., & Gogliotti. (2003). Specialized prenatal care and maternal and infant outcomes in twin pregnancy. *American Journal of Obstetrics and Gynecology*, 189 (4). 934-938.
13. Malmstrom, P., & Biale, R. (1990). An agenda for meeting the special needs of multiple birth families. *Acta Geneticae Medicae et Gemellologiae*, 39 (4), 507-514

14. Ruiz, R. J., Brown, C., Peters, M., Johnston, A. (2001). Specialized care for twin gestations: Improving newborn outcomes and reducing costs. *JOGNN (Journal of Obstetric, Gynecologic and Neonatal Nursing)*, 30 (1), 52-60.

15. Watson-Blasioli, J. (2001). Defining the need for specialized prenatal care for women expecting twins: A Canadian perspective. *AWHONN Lifelines*, 5 (2), 35-42.

Lausunto II: Raskaudenaikainen hoito

1. Alhamdan, D., Bora, S., & Condous, G. (2009). Diagnosing twins in early pregnancy. *Best Practice & Research in Clinical Obstetrics & Gynaecology*, 23(4), 453-461.

2. American College of Obstetricians and Gynecologists and Society for Maternal-Fetal Medicine. (2004--reaffirmed 2009.) Multiple gestation: Complicated twin, triplet, and high-order multifetal pregnancy: ACOG Practice Bulletin No. 56. *Obstetrics and Gynecology*, 104(4), 869-883.

3. American College of Obstetricians and Gynecologists: Committee on Ethics (2007). Multifetal pregnancy reduction. ACOG Committee Opinion No. 369. *Obstetrics and Gynecology*, 109 (6), 1511-1515.

4. Anand, D., Platt, M. J., & Pharoah, P. O. D. (2007). Comparative development of surviving co-twins of vanishing twin conceptions, twins and singletons. *Twin Research and Human Genetics*, 10(1), 210-215.

5. Ballabh, P., Kumari, J., AlKouatly, H. B., Yih, M., Arevalo, R., Rosenwaks, Z., et al. (2003). Neonatal outcome of triplet versus twin and singleton pregnancies: a matched case control study. *European Journal of Obstetrics Gynecology and Reproductive Biology*, 107(1), 28-36.

6. Barkehall-Thomas, A., Woodward, L., & Wallace, E. M. (2004). Maternal and neonatal outcomes in 54 triplet pregnancies managed in an Australian tertiary centre. *Australian & New Zealand Journal of Obstetrics & Gynaecology*, 44(3), 222-227.

7. Blickstein, I., & Keith, L. G. (2003). Outcome of triplets and high-order multiple pregnancies. *Current Opinion in Obstetrics & Gynecology*, 15(2), 113-117.

8. Blickstein, I., & Keith, L. (Eds.) (2007). *Prenatal assessment of multiple pregnancy*. London, UK: Informa Health Care

9. Ayres, A., & Johnson, T. R. B. (2005a). Management of multiple pregnancy: Labor and delivery. *Obstetrical & Gynecological Survey*, 60(8), 550-554.

10. Ayres, A., & Johnson, T. R. B. (2005b). Management of multiple pregnancy: Prenatal care - Part I. *Obstetrical & Gynecological Survey*, 60(8), 527-537.

11. Ayres, A., & Johnson, T. R. B. (2005c). Management of multiple pregnancy: Prenatal care - Part II. *Obstetrical & Gynecological Survey*, 60(8), 538-549.

12. Ballabh, P., Kumari, J., AlKouatly, H. B., Yih, M., Arevalo, R., Rosenwaks, Z., et al. (2003). Neonatal outcome of triplet versus twin and singleton pregnancies: A matched case control study. *European Journal of Obstetrics Gynecology and Reproductive Biology*, 107(1), 28-36.
13. Bryan, E. (2005). Psychological aspects of prenatal diagnosis and its implications in multiple pregnancies. *Prenatal Diagnosis*, 25(9), 827-834.
14. Brown, J.E., & Schoessler, P.T. (1990). Prepregnancy weight status, prenatal weight gain, and the outcome of term twin gestations. *Am J Obstet Gynecol* 162, 182-186.
15. Bryan, E., Higgins, R., & Harvey, D. (1991) Ethical Dilemmas. In D. Harvey, & E. Bryan (Eds.) *The Stress of Multiple Birth* (pp. 35-42). London: Multiple Births Foundation.
16. Callahan, T.L., Hall, J.E., Ettner, S.L., Christiansen, C.L., Greene, M.F, & Crowley, W.F. (1994). The Economic Impact of Multiple Gestation Pregnancies and the Contribution of Assisted Reproduction Techniques to their Incidence. *New England Journal of Medicine*, 331 244-9.
17. Carvalho, B., Saxena, A., Butwick, A., & Macario, A. (2008). Vaginal twin delivery: a survey and review of location, anesthesia coverage and interventions. *International Journal of Obstetric Anesthesia*, 17(3), 212-216.
18. Chu, S. Y., & D'Angelo, D. V. (2009). Gestational weight gain among US women who deliver twins, 2001-2006. *American Journal of Obstetrics and Gynecology*, 200(4), 6.
19. Dimperio, D.L. (Fall 1994). Nutritional Management of Multiple Pregnancy. The American Dietetics Association- The Perinatal Nutrition Report.
20. Dickens, B., & Cook, R. (2008). Multiple pregnancy: Legal and ethical issues. *International Journal of Obstetrics and Gynecology*, 103 (3), 270-
21. Dodd, J., & Crowther, C. (2005) Evidence-based care of women with a multiple pregnancy. *Best Practice & Research Clinical Obstetrics and Gynaecology*, 18 (1), 131-153.
22. Dubois, S., Dougherty, C., Duquette, M., Hanley, J., & Moutquin, J. (1991). Twin Pregnancy: the Impact of the Higgins Nutrition Intervention Program on Maternal and Neonatal Outcomes. *American Journal of Clinical Nutrition*, 53, 1397-1403.
23. Ellings, J.M., Newman, R.B., Hulsey, T., Bivins, H.A., & Keenan, A. (1993). Reduction in Very Low Birth Weight Deliveries and Perinatal Mortality in a Specialized, Multidisciplinary Twin Clinic. *Obstetrics & Gynecology*, 81(3), 387-391
24. Evans, M., & Britt, D. (2008). Fetal reduction 2008. *Current Opinion in Obstetrics and Gynecology*, 20 (4), 386-393.
25. Flidel-Rimon, O., Rhea, D. J., Keith, L. G., Shinwell, E. S., & Blickstein, I. (2005). Early adequate maternal weight gain is associated with fewer small for gestational age triplets. *Journal of Perinatal Medicine*, 33(5), 379-382.

26. Gleicher, N., & Barad, D. (2009). Twin pregnancy, contrary to consensus, is a desirable outcome in infertility. *Fertility and Sterility*, 91(6), 2426-2431.
27. Goodnight, W., & Newman, R. (2009). Optimal nutrition for improved twin pregnancy outcome. *Obstetrics and Gynecology*, 114(5), 1121-1134.
28. Graham, G. M., & Gaddipati, S. (2005). Diagnosis and management of obstetrical complications unique to multiple gestations. *Seminars in Perinatology*, 29(5), 282-295.
29. Grether, J.K., & Schulman, J. (1989). Sudden infant death syndrome and birth weight. *The Journal of Pediatrics* 114: 4, 561-567.
30. Habli, M., Lim, F. Y., & Crombleholme, T. (2009). Twin-to-Twin Transfusion Syndrome: comprehensive update. *Clinics in Perinatology*, 36(2), 391-+.
31. Helmerhorst, F. M., Perquin, D. A. M., Donker, D., & Keirse, M. (2004). Perinatal outcome of singletons and twins after assisted conception: a systematic review of controlled studies. *British Medical Journal*, 328(7434), 261-264B.
32. Jewell, S.E., & Yip, R. (1995). Increasing Trends in Plural Births in the United States. *Obstetrics & Gynecology*, 85(2), 229-232.
33. Kiely, J.L. (1990). The Epidemiology of Perinatal Mortality in Multiple Births. *Bulletin of the New York Academy of Medicine*, second series, 66:6, 618-637.
34. Keith, L., Papiernik, E., Keith, D. & Luke, B. (Eds.). (1995). *Multiple Pregnancy*. New York: Parthenon Publishing Group.
35. Landy, H. J., & Nies, B. M. (1995). The vanishing twin. In L. G. Keith, E. Papiernik, D. M. Keith & B. Luke (Eds.), *Multiple pregnancy: Epidemiology, gestation and perinatal outcome* (pp. 25-40). New York: Parthenon.
36. Li, S. J., Ford, N., Meister, K., & Bodurtha, J. (2003). Increased risk of birth defects among children from multiple births. *Birth Defects Research Part a-Clinical and Molecular Teratology*, 67(10), 879-885.
37. Luke, B. (2004). Improving multiple pregnancy outcomes with nutritional interventions. *Clinical Obstetrics and Gynecology*, 47(1), 146-162.
38. Luke, B. (2005). Nutrition and multiple gestation. *Seminars in Perinatology*, 29(5), 349-354.
39. Luke, B., Brown, M. B., Misiunas, R., Anderson, E., Nugent, C., van de Ven, C., et al. (2003). Specialized prenatal care and maternal and infant outcomes in twin pregnancy. *American Journal of Obstetrics and Gynecology*, 189(4), 934-938.
40. Luke, B. (1995). Maternal Characteristics and Prenatal Nutrition. In L. Keith, E. Papiernik, D. Keith, B. Luke (Eds.), *Multiple Pregnancy: Epidemiology, Gestation & Perinatal Outcome* (pp. 299-307). New York: The Parthenon Publishing Group.

41. Luke, B. (1994). The Changing Pattern of Multiple Births in the United States: Maternal and Infant Characteristics, 1973 and 1990. *Obstetrics & Gynecology* 84(1), 101-106.
42. Luke, B., Minogue, J., Abbey, H., Keith, L., Witter, F.R., Feng, T.I., Johnson T.R.B. (1992). The Association Between Maternal Weight Gain and the Birthweight of Twins. *Journal of Maternal and Fetal Medicine* 1, 267-76.
43. Luke, B., Minogue, J., Witter, F., Keith, L., Johnson, T. (1993). The Ideal Twin Pregnancy: Patterns of Weight Gain, Discordancy, and Length of Gestation. *American Journal of Obstetrics and Gynecology* 169(3), 588-597.
44. Malmstrom, P.M., Faherty, T.J., & Wagner, P. (1988). Essential Nonmedical Perinatal Services for Multiple Birth Families. *Acta Genet* 37:2, 193-197.
45. Malmstrom, P.M., Wedge, M.W., Faherty, T.F., & Wagner, P. (1986, September). Respite Care -- A Lifeline for Low-Income Families. Paper presented at the meeting of the International Society for Twin Studies Congress, Amsterdam, Netherlands.
46. Norwitz, E. R., Edusa, V., & Park, J. S. (2005). Maternal physiology and complications of multiple pregnancy. *Seminars in Perinatology*, 29(5), 338-348.
47. National Academy of Sciences (1990). *Nutrition During Pregnancy*. Washington: National Academy Press.
48. Ombelet, W., Martens, G., De Sutter, P., Gerris, J., Bosmans, E., Ruysinck, G., et al. (2006). Perinatal outcome of 12 021 singleton and 3108 twin births after non-IVF-assisted reproduction: a cohort study. *Human Reproduction*, 21(4), 1025-1032.
49. Papiernik, E., & Keith, L.G. (1990). The cost effectiveness of preventing preterm delivery in twin pregnancies. *Acta Genet* 39, 361-369.
50. Papiernik, E. (1995). Reducing the Risk of Preterm Delivery. In L. Keith, E. Papiernik, D. Keith, & B. Luke (Eds.), *Multiple Pregnancy* (pp. 437-451). New York: The Parthenon Publishing Group.
51. Papiernik, E. (1983). Social Cost of Twin Births. *Acta Genet* 32, 105-111.
52. Papiernik, E., Mussy, M.A., Vial, M., & Richard, A. (1985). A Low Rate of Perinatal Deaths for Twin Births. *ActaGenet* 34, 201-206.
53. Powers, W.F., Kiely, J.L., & Fowler, M.G. (1995). The Role of Birth Weight, Gestational Age, Race and other Infant Characteristics in Twin Intrauterine Growth and Infant Mortality. In L. Keith, E. Papiernik, D. Keith, B. Luke (Eds.) *Multiple Pregnancy: Epidemiology, Gestation & Perinatal Outcome* (pp.163-174). New York: The Parthenon Publishing Group.
54. Powers, W.F., & Kiely, J.L. (1994). The Risks Confronting Twins: A National Perspective. *American Journal of Obstetrics and Gynecology* 170(2), 456-461.

55. Raj, S., & Morely, R. (2007). 'Are you asking me if we had sex to conceive?' To whom do parents of twins disclose mode of conception and what do they feel about being asked? *Twin Research and Human Genetics*, 10 (6), 886-891.
56. Samanich, J. (2009). Health Care Supervision for Twin Pairs. *American Journal of Medical Genetics Part C-Seminars in Medical Genetics*, 151C (2), 162-166.
57. Shinwell, E. S., & Blickstein, I. (2007). The risks for very low birth weight infants from multiple pregnancies. *Clinics in Perinatology*, 34(4), 587-+.
58. Shinwell, E. S., Haklai, T., & Eventov-Friedman, S. (2009). Outcomes of Multiplets. *Neonatology*, 95(1), 6-14.
59. Stone, J., Ferrara, L., Kamrath, J., Getrajdman, J., Berkowitz, R., Moshier, M., & Eddleman, K. (2008) Contemporary outcomes with the latest 1000 cases of multifetal pregnancy reduction (MPR). *American Journal of Obstetrics and Gynecology*, 199 (406 .e1-.e4)
60. Worthington-Roberts, B. (1988). Weight Gain Patterns in Twin Pregnancies with Desirable Outcomes. *Clinical Nutrition* 7(5), 191-196.

Lausunto III: Imeväisten ruokinta

1. Damato, E. G., Dowling, D. A., Madigan, E. A., & Thanattherakul, C. (2005). Duration of breast feeding for mothers of twins. *JOGNN-Journal of Obstetric Gynecologic and Neonatal Nursing*, 34(2), 201-209.
2. Flidel-Rimon, O., & Shinwell, E. S. (2006). Breast feeding twins and high multiples. *Archives of Disease in Childhood-Fetal and Neonatal Edition*, 91(5), 377-380.
3. Geraghty, S. R., Khoury, J. C., & Kalkwarf, H. J. (2004). Comparison of feeding among multiple birth infants. *Twin Research*, 7(6), 542-547.
4. Goodnight, W., & Newman, R. (2009). Optimal Nutrition for Improved Twin Pregnancy Outcome. *Obstetrics and Gynecology*, 114(5), 1121-1134.
5. Gromada, K.K. (1985). *Mothering Multiples*. Franklin Park, IL: La Leche League International, Inc.
6. Gromada, K.K. (1991). Breastfeeding Multiples. *Doubletalk* 11 (pp. 18-21).
7. Keith, D., McInnes, S. & Keith, L., (Eds.) (1982). *Breastfeeding Twins, Triplets and Quadruplets: 195 Hints for Success*. Chicago: The Center for the Study of Multiple Birth.
8. Leonard, L. G. (2000). Breastfeeding triplets: The at-home experience. *Public Health Nursing*, 17(3), 211-221.
9. Leonard, L. G. (2003). Breastfeeding rights of multiple birth families and guidelines for health professionals. *Twin Research*, 6(1), 34-45.

10. Malmstrom, P.M., & Biale, R. (1990). An agenda for meeting the special needs of multiple birth families. *Acta Genet* 39, 507-514.
11. Malmstrom, P.M., Faherty, T.J., & Wagner, P. (1988). Essential Nonmedical Perinatal Services for Multiple Birth Families. *Acta Genet* 37:2, 193-197.
12. Malmstrom, P.M., Wedge, M.W., Faherty, T.F., & Wagner, P. (1986, September). Respite Care -- A Lifeline for Low-Income Families. Paper presented at the meeting of the International Society for Twin Studies Congress, Amsterdam, Netherlands.
13. Östlund, A., Nordström, M., Dykes, F., Flacking, R. (2010) Breastfeeding in preterm and term twins--Maternal factors association with early cessation: A population-based study. *Journal of Human Lactation*, pub. February 5, 2010 online doi:10.1177/0890334409359627
14. Sollid, D., Evans, B., McClowry, S., & Garrett, A. (1989, July). Breastfeeding Multiples. *Journal of Perinatal and Neonatal Nursing*, 47-85.

Lausunto IV: Kiintymys ja ihmissuhteet

1. Anderson, A., & Anderson, B. (1987). Mother's Beginning Relationship with Twins. *Birth* 14 (pp. 94-8).
2. Bryan, E., Higgins, R., & Harvey, D. (1991). Ethical Dilemmas. In D. Harvey, & E. Bryan (Eds.) *The Stress of Multiple Birth* (pp. 35-42). London: Multiple Births Foundation. Bryan, E. (1984). *Twins in the Family: A Parent's Guide*. London: Constable & Company, Ltd.
3. Choi, Y., Bishai, D., & Minkovitz, C. S. (2009). Multiple births are a risk factor for postpartum maternal depressive symptoms. *Pediatrics*, 123(4), 1147-1154.
4. Damato, E. G. (2004). Predictors of prenatal attachment in mothers of twins. *JOGNN- Journal of Obstetric Gynecologic and Neonatal Nursing*, 33(4), 436-445.
5. Lutes, L. (in press). Bedding Twins/Multiples Together. Neonatal Network.
6. Lutes, L. (1995, November). Bedding Twins Together: Fostering Co-Regulation. Paper presented at Developmental Interventions In Neonatal Care Conference, Chicago, IL
7. Malmstrom, P.M., Faherty, T.J., & Wagner, P. (1988). Essential Nonmedical Perinatal Services for Multiple Birth Families. *Acta Genet* 37:2, 193-197.
8. Neyer, F. J. (2002). Twin relationships in old age: A developmental perspective. *Journal of Social and Personal Relationships*, 19(2), 155-177.
9. Noble, E. (1991). *Having Twins*. Boston: Houghton Mifflin Co.
10. O'Connor, T. G., & Croft, C. M. (2001). A twin study of attachment in preschool children. *Child Development*, 72(5), 1501-1511.

11. Segal, N. L., & Hershberger, S. L. (1999). Cooperation and competition between twins: Findings from a Prisoner's Dilemma game. *Evolution and Human Behavior*, 20(1), 29-51.
12. Segal, N. L., Seghers, J. P., Marelich, W. D., Mechanic, M. B., & Castillo, R. R. (2007). Social closeness of MZ and DZ twin parents towards nieces and nephews. *European Journal of Personality*, 21(4), 487-506.
13. Tancredy, C. M., & Fraley, R. C. (2006). The nature of adult twin relationships: An attachment-theoretical perspective. *Journal of Personality and Social Psychology*, 90(1), 78-93.

Lausunto V: Menetys

1. Biale, R. (1989). Counseling Families of Disabled Twins. *Social Work* 34:6, 531-536.
2. Bryan, E. (1991). But there should have been two. In D. Harvey & E. Bryan (Eds.), *The Stress of Multiple Births* (pp. 49-58). London: Multiple Births Foundation.
3. Bryan, E. (1986, September). Support for Parents Who Lose a Newborn Twin. Paper presented at the International Society for Twin Studies Congress, Amsterdam, Netherlands.
4. Bryan, E. M. (1995). The death of a twin. *Palliative Medicine*, 9(3), 187-192.
5. Dickens, B., & Cook, R. (2008). Multiple pregnancy: Legal and ethical issues. *International Journal of Obstetrics and Gynecology*, 103 (3), 270-274.
6. Glinianaia, S. V., Pharoah, P. O. D., Wright, C., & Rankin, J. M. (2002). Fetal or infant death in twin pregnancy: Neurodevelopmental consequence for the survivor. *Archives of Disease in Childhood*, 86(1), F9-F15.
7. Macdonald, A. M. (2002). Bereavement in twin relationships: An exploration of themes from a study of twinship. *Twin Research*, 5(3), 218-226.
8. Ong, S. S. C., Zamora, J., Khan, K. S., & Kilby, M. D. (2006). Prognosis for the co-twin following single-twin death: A systematic review. *BJOG-an International Journal of Obstetrics and Gynaecology*, 113(9), 992-998.
9. Pector, E. A. (2002). Twin death and mourning worldwide: A review of the literature. *Twin Research*, 5(3), 196-205.
10. Sainsbury, M.K. (1988). Grief in Multifetal Death. *Acta Genet* 37:2, 181-186.
11. Segal, N. L., Wilson, S. M., Bouchard, T. J., & Gitlin, D. G. (1995). Comparative grief experiences of bereaved twins and other bereaved relatives. *Personality and Individual Differences*, 18(4), 511-524.
12. Stauffer, A., et al. (1988). Early Developmental Progress of Preterm Twins Discordant for Birthweight and Risk. *Acta Genet* 37, 81-87

13. Swanson, P. B., Kane, R. T., Pearsall-Jones, J. G., Swanson, C. F., & Croft, M. L. (2009). How couples cope with the death of a twin or higher order multiple. *Twin Research and Human Genetics*, 12(4), 392-402.
14. Withrow, R., & Schwiebert, V. L. (2005). Twin loss: Implications for counselors working with surviving twins. *Journal of Counseling and Development*, 83(1), 21-28.

Lausunto VI: Psykososiaaliset riskit

1. Beck, C.T. (2002). Releasing the pause button: mothering twins during the first year of life. *Qualitative Health Research*, (5), 593-608.
2. Bryan, E. (2003). The impact of multiple preterm births on the family. *Hospital Medicine*, 64(11), 648-650.
3. Ellison, M. A., & Hall, J. E. (2003). Social stigma and compounded losses: quality-of-life issues for multiple-birth families. *Fertility and Sterility*, 80(2), 405-414.
4. Ellison, M. A., Hotamisligil, S., Lee, H., Rich-Edwards, J. W., Pang, S. C., & Hall, J. E. (2005). Psychosocial risks associated with multiple births resulting from assisted reproduction. *Fertility and Sterility*, 83(5), 1422-1428.
5. Fisher, J., Hammarberg, M., & Baker, HWG. (2005). Assisted conception is a risk factor for postnatal disturbance and early parenting difficulties. *Fertility and Sterility*, 84(2), 426-430.
6. Golombok, S., Olivennes, F., Ramogida, C., Rust, J., Freeman, T. & The Follow-up Team (2007). Parenting and the psychological development of a representative sample of triplets conceived by assisted reproduction. *Human Reproduction*, 22(11), 2896-2902.
7. Groothuis, J.R., Altemeier, W.A., & Robarge, J.P., et al. (1982). Increased Child Abuse in Families with Twins. *Pediatrics* 70, 769.
8. Luke, B., & Brown, M. B. (2007). Maternal risk factors for potential maltreatment deaths among healthy singleton and twin infants. *Twin Research and Human Genetics*, 10(5), 778-785.
9. Nasser, F., & Azhir, A. (2009). The neonatal outcome in twin versus triplet and quadruplet pregnancies. *Journal of Research in Medical Sciences*, 14(1), 7-12.
10. McInnes, S. (1979). *The Impact of a Multiple Birth on the Family in Home Help and Social Services*. Alberta, Canada: Parents of Multiple Birth Association.
11. Nelson, H., & Martin, C. (1985). Child Abuse and Neglect. *The International Journal* 9, 501-505.
12. Nelson, H., & Martin, C. (1985). *Increased Child Abuse in Twins*. Report from the Department of Psychiatry, Lexington, KY: University of Kentucky Medical Center.

13. O'Brien, P.J. & Hay, D.A. (1983). *Is Rearing Twins Different? The Development and Needs of Multiple Birth Children and Their Families from Birth to School Age.* [Pamphlet]. Melbourne, Australia: LaTrobe Twin Study, University of LaTrobe.
14. Ostfeld B.M., Smith, R.H., Hiatt, M. Hegyi, T. (2000) . Maternal behaviour toward premature twins: Implications for development. *Twin Research* 3(4):234-41.
15. Robin, M., Josse, D., & Tourrette, C. (1991). Forms of family reorganization following the birth of twins. *Acta Genet*, 39, 53-61.
16. Robin, M., Josse, D., & Tourrette, C. (1988). Mother-Twin Interaction During Early Childhood. *Acta Genet* 37:2, 151-160.
17. Sheard, C., Cox, M., Oates, G., Ndukwe, G., & Glazebrook, C. (2007). Impact of a multiple, IVF birth on post-partum mental health: A composite analysis. *Human Reproduction*, 22, (7), 2058-2065.
18. Shinwell, E. S., Haklai, T., & Eventov-Friedman, S. (2009). Outcomes of multiples. *Neonatology*, 95(1), 6-14.
19. Strauss, A., Winkler, D., Middendorf, K., Kumper, C., Herber-Jonat, S., & Schulze, A. (2008). Higher order multiples - Socioeconomic impact on family life. *European Journal of Medical Research*, 13(4), 147-153.
20. Taubman-Ben-Ari, O., Findler, L., Bendet, C., Stanger, V., Ben-Shlomo, S., & Kuint, J. (2008). Mothers' marital adaptation following the birth of twins or singletons: Empirical evidence and practical insights. *Health & Social Work*, 33(3), 189-197.
21. Vilksa, S., Unkila-Kallio, L., Punama, R.-L., Poikkeus, P., Repokari, L., Sinkkonen, J., Tiitinen, A., & Tulppala, M. (2009). Mental health of mothers and fathers of twins conceived via assisted reproduction: A 1-year prospective study. *Human Reproduction*, 24 (2), 367-377.

Lausunto VII: Monikkolasten kehitys

1. Ainslie, R. (1985). *The Psychology of Twinship.* Lincoln, NE: University of Nebraska Press.
2. Beauchamp, H. M., & Brooks, L. J. (2003). The perceptions, policy, and practice of educating twins: A review. *Psychology in the Schools*, 40(4), 429-438.
3. Buckler, J. M. H., & Green, M. (2008). The growth of twins between the ages of 2 and 9 years. *Annals of Human Biology*, 35(1), 75-92.
4. Christensen, K., Petersen, I., Skytthe, A., Herskind, A. M., McGue, M., & Bingley, P. (2006). Comparison of academic performance of twins and singletons in adolescence: Follow-up study. *British Medical Journal*, 333(7578), 1095-1097.

5. Feldman, R., & Eidelman, A. I. (2005). Does a triplet birth pose a special risk for infant development? Assessing cognitive development in relation to intrauterine growth and mother-infant interaction across the first 2 years. *Pediatrics*, *115*(2), 443-452.
6. Feldman, R., & Eidelman, A. I. (2005). Does a triplet birth pose a special risk for infant development? Assessing cognitive development in relation to intrauterine growth and mother-infant interaction across the first 2 years. *Pediatrics*, *115*(2), 443-452.
7. Feldman, R., Eidelman, A. I., & Rotenberg, N. (2004). Parenting stress, infant emotion regulation, maternal sensitivity, and the cognitive development of triplets: A model for parent and child influences in a unique ecology. *Child Development*, *75*(6), 1774-1791.
8. Feldman, R., & Eidelman, A. I. (2009). Triplets across the first 5 years: The discordant infant at birth remains at developmental risk. *Pediatrics*, *124*(1), 316-323.
9. Garitte, C., Almodovar, J. P., Benjamin, E., & Canhao, C. (2002). Speech in same- and different-sex twins 4 and 5 years old. *Twin Research*, *5*(6), 538-543.
10. Hall, J. G. (2003). Twinning. *Lancet*, *362*(9385), 735-743.
11. Hay, D. A., & Preedy, P. (2006). Meeting the educational needs of multiple birth children. *Early Human Development*, *82*(6), 397-403.
12. Hay, D.A., et al. (1987). Speech and Language Development in Preschool Twins. *Acta Genet* *36*, 213-223.
13. Hay, D.A., O'Brien, P.J. (1986, September). Early Influence on the School Adjustment of Twins. Paper presented at International Society of Twin Studies Congress, Amsterdam, Netherlands.
14. Hay, D.A., et al. (1984). The Role of Parental Attitudes in the Development of Temperament in Twins at Home, School and in Test Situations. *Acta Genet* *33*, 191-204.
15. Helmerhorst, F. M., Perquin, D. A. M., Donker, D., & Keirse, M. (2004). Perinatal outcome of singletons and twins after assisted conception: A systematic review of controlled studies. *British Medical Journal*, *328*(7434), 261-264B.
16. Johnson, W., Krueger, R. F., Bouchard, T. J., & McGue, M. (2002). The personalities of twins: Just ordinary folks. *Twin Research*, *5*(2), 125-131.
17. Levy, F., Hay, D., McLaughlin, M., Wood, C., & Waldman, I. (1996). Twin-sibling differences in parental reports of ADHD, speech, reading and behaviour problems. *Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, *37*(5), 569-578.
18. Lytton, H. (1980). *Parent Child-Interaction: The Socialization Process Observed in Twin and Singleton Families*. New York: Plenum Press.
19. Ludwig, A. K., Sutcliffe, A. G., Diedrich, K., & Ludwig, M. (2006). Post-neonatal health and development of children born after assisted reproduction: A systematic review of

- controlled studies. *European Journal of Obstetrics & Gynecology and Reproductive Biology*, 127(1), 3-25.
20. Malmstrom, P.M., & Biale, R. (1990). An agenda for meeting the special needs of multiple birth families. *Acta Genet* 39, 507-514.
21. Malmstrom, P.M., Faherty, T.J., & Wagner, P. (1988). Essential Nonmedical Perinatal Services for Multiple Birth Families. *Acta Genet* 37:2, 193-197.
22. Malmstrom, P.M., & Silva, M.N. (1986). Twin Talk: Manifestations of Twinship in the Speech of Toddlers. *Journal of Child Language* 13, 293-304.
23. Matheny, A.P. (1987). Development Research of Twins' Temperament. *Acta Genet* 36, 135-143.
24. Matheny, A.P., et al. (1981). Behavioral Contrasts in Twinship: Stability and Patterns of Difference in Childhood. *Child Development* 52, 579-588.
25. Novotny, P.P. (1988). *The Joy of Twins*. New York: Crown Publishers, Inc.
26. O'Brien, P.J. & Hay, D.A. (1987). Early Influences on the School Social Adjustment of Twins. *Acta Genet* 36, 239-248.
27. O'Brien, P.J., & Hay, D.A. (1983). *Is Rearing Twins Different? The Development and Needs of Multiple Birth Children and Their Families from Birth to School Age*. [Pamphlet]. Melbourne, Australia: LaTrobe Twin Study, University of LaTrobe.
28. Ooki, S., & Yokoyama, Y. (2003). Reference birth weight, length, chest circumference, and head circumference by gestational age in Japanese twins. *Journal of Epidemiology*, 13(6), 333-341.
29. Pearlman, E.M. (1990). Separation-individuation, self-concept, and object relations in fraternal twins, identical twins and singletons. *Journal of Psychology* 124:6, 619-628.
30. Piontelli, A. (2002). *Twins: From fetus to child*. London, UK: Routledge.
31. Polderman, T. J. C., Bartels, M., Verhulst, F. C., Huizink, A. C., van Beijsterveldt, C. E. M., & Boomsma, D. I. (2010). No effect of classroom sharing on educational achievement in twins: A prospective, longitudinal cohort study. *Journal of Epidemiology and Community Health*, 64(1), 36-40.
32. Rothbart, B. (1994). *Multiple Blessings*. New York: Hearst Books.
33. Rowland, C. (1991). Family Relationships. In D. Harvey & E. Bryan (Eds.) *The Stress of Multiple Births* (pp. 59-67). London: Multiple Births Foundation.
34. Samanich, J. (2009). Health Care Supervision for Twin Pairs. *American Journal of Medical Genetics Part C-Seminars in Medical Genetics*, 151C(2), 162-166.

35. Sandbank, A.C. (1988). The Effect of Twins on Family Relationships. *Acta Genet* 37:2, 161-172. Savic, S. (1980). *How Twins Learn to Talk*. New York: Academic Press, Inc.
36. Scheinfeld, A. (1967). *Twins and Supertwins*. Baltimore: J.B. Lippincott Co./Pelican Books.
37. Segal, N.L. (1987, May/June). Jealousy: Does It Put Twins in Double Jeopardy? *Twins Magazine* 36, 36-59.
38. Segal, N. L. (2000). *Entwined lives: twins and what they tell us about human behavior*. New York: Dutton.
39. Segal, N. L. (2007). *Indivisible by two: Lives of extraordinary twins*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
40. Shinwell, E. S., Haklai, T., & Eventov-Friedman, S. (2009). Outcomes of multiplets. *Neonatology*, 95(1), 6-14.
41. Shur, N. (2009). The genetics of twinning: From splitting eggs to breaking paradigms. *American Journal of Medical Genetics Part C (Seminars in Medical Genetics)*, 151 C: 105-109.
42. Staton, S., K. Thorpe, et al. (2010). —To separate or not to separate? Parental decision making regarding the separation of twins in the early years of schooling. *Early Childhood Research Quarterly* (accepted with revisions)
43. Sutcliffe, A. G., & Derom, C. (2006). Follow-up of twins: Health, behaviour, speech, language outcomes and implications for parents. *Early Human Development*, 82(6), 379-386.
44. Thorpe, K. (2006). Twin children's language development. *Early Human Development*, 82, 387-395.
45. Thorpe, K. (2003). Twins and friendship. *Twin Research*, 6(6), 532-535.
46. Thorpe, K., Rutter, M., & Greenwood, R. (2003). Twins as a natural experiment to study the causes of mild language delay: II: Family interaction risk factors. *Journal of Child Psychology & Psychiatry & Allied Disciplines*, 44(3), 342-355.
47. Thorpe, K., Greenwood, R., Eivers, A., & Rutter, M. (2001). Prevalence and developmental course of 'secret language'. *International Journal of Language and Communication Disorders*, 36, 43-62.
48. Thorpe, K., Golding, J., MacGillivray, I., & Greenwood, R. (1991). Comparison and prevalence of depression in mothers of twins and mothers of singletons. *British Medical Journal*, 302, 875-878.

49. Tully, L., Moffit, T., Caspi, A., Taylor, A., Kierman, H., & Andreou, P. (2004). What effect does classroom separation have on twins' behavior, progress at school, and reading abilities? *Twin Research*, 7 (2), 115-124.

50. Wallace, M.(1986). *The Silent Twins*. New York: Prentice Hall Press.

51. Wright, L. (1997). *Twins and what they tell us about who we are*. New York: Wiley.

Lausunto VIII: Julkinen koulutus ja ammatillinen kehitys

1. Bowers, N., Gromada,, K. K., Wieczorek, R. (Ed.) and Freda, M. C. (Ed.) (2006). *Care of the Multiple-Birth Family: Pregnancy and Birth*. White Plains, NY: March of Dimes.

2. Bryan, E. (1995). *Twins, triplets and more: their nature, development and care*. London: Multiple Births Foundation.

3. Bryan, E., & Harvey, D. (Eds.) (1991). *The Stress of Multiple Birth*. London: Multiple Births Foundation.

4. Elliott, J. P. (2005). Reply to: —Multiple pregnancy: knowledge and practice patterns of obstetricians and gynecologists□. *Obstetrics and Gynecology*, 105 (1), 215-216.

5. Gromada, K. K., Bowers, N., Wieczorek, R. (Ed.) and Freda, M. C. (Ed.) (2005). *Care of the Multiple-Birth Family: Postpartum Through Infancy*. White Plains, NY: March of Dimes.

6. Malmstrom, P.M. (1995, May). *The Influences of Popular Mythology Upon Multiple Birth Parenting Practices*. Presentation at International Society for Twin Studies Congress, Richmond, Virginia.

7. Malmstrom, P.E.M., (Ed.) (1996). *Trainings in Twincare - Promoting Preventive Care of Twins and Higher Order Multiples in County-based Health and Social Service Organizations*. Berkeley: Twin Services, Inc.

8. Malmstrom, P.E.M., & Biale, R. (1996). *Twincare - Protocols for Health and Parenting Education and Psychosocial Services for Families With Multiples*. Berkeley: Twin Services, Inc.

9. Malmstrom, P. (2001). A regional approach to promoting improved care of multiples. *Twin Research*, 4 (2), 67-70.

10. Cleary-Goldman J, Morgan MA, Robinson JN, D'Alton ME, & Schulkin J. (2004). Multiple pregnancy: Knowledge and practice patterns of obstetricians and gynecologists. *Obstetrics and Gynecology*, 104 (2), 232-237.

Update adopted by the International Council of Multiple Birth Organizations (ICOMBO) at the 13th International Congress on Twin Studies, Seoul, South Korea – June 5, 2010

Update coordinated by: Donna Launslager, Multiple Births Canada

As requested by: Kimberley Weatherall, Chair, International Council of Multiple Birth Organization (ICOMBO) and Gail Moore, Vice Chair, International Council of Multiple Birth Organization (ICOMBO)

Endorsed by: the Board of the International Society for Twin Studies, June 5, 2010 (Matt McGue, President)

Endorsing organizations and representatives, June 2010

(Country/Organization/Name):

Australia Australian Multiple Births Association (AMBA) – Monica Rankin

Canada Multiple Births Canada (MBC) – Kim Weatherall / Gail Moore

Finland

Finnish Multiple Birth Association (FMBA) – Ulla Kumpula / Mari Kaihovaara

Finnish Triplet Organization –Mari Kaihovaara

Germany ABC Club – Dr. Christine Disselkamp

Japan Japan Multiple Births Association (JAMBA) –Teniko Tanka

Japanese Association of Twins' Mothers (JATM) –Yoko Sugiuna

Switzerland

Association Jumeaux –Sabine Herbener

U.S.A. The Center for the Study of Multiple Birth - Donald Keith / Louis Keith

Amendment adopted by the Council of Multiple Birth Organizations (COMBO) at the 12th International Congress on Twin Studies, Ghent, Belgium – June 2007

Amendment coordinated by: Mary Adcock Chair, Council of Multiple Birth Organization (COMBO)

Endorsed by: the Board of the International Society for Twin Studies, June 2007 (Jakko Kaprio, President)

Endorsing organizations and representatives (Country/ Organization /Name):

Australia

Australian Multiple Birth Association (AMBA) – Joyce Keating

Canada

Multiple Births Canada (MBC) – Kimberley Weatherall / Gail Moore

Denmark

Nordic Twinnet – Abelone Glahn

Finland

Finnish Multiple Birth Association (FMBA) – Katri Algren / Ulla Kumpula

Germany

ABC Club- Dr. Christine Disselkamp

Norway

Tvillingforeldreforeningen – Ingun Ulven Lie / Anette Haugen

Sweden

Swedish Twin Association – Margareta Olwe

Switzerland

Association Jumeaux - Sabine Herbener

United Kingdom

Twins and Multiple Births Association (Tamba) – Judi Linney / Janet Rimmer / Carol Robins / Gillian Smith /Helen Forbes

United States of America

The Center for Loss in Multiple Births (CLIMB) – Jean Kollantai

National Organization of Mothers of Twins Clubs (NOMOTC) – Mary Adcock / Susan Griffith / Tiffany Wimberley / Misty Fry

Mothers of Super Twins (MOST)

Adopted by the Council of Multiple Birth Organizations (COMBO) of the International Society for Twin Studies at the Eighth International Twin Congress, Richmond, Virginia - May 31, 1995.

Patricia Malmstrom, Chair Council of Multiple Birth Organization (COMBO)

Endorsed by the Board of the International Society for Twin Studies, May 31, 1995 (Lindon Eaves, President)

Endorsing organizations and representatives, May 1995 (Country / Organization/Name):

Australia LaTrobe Twin Study - David Hay Australian Multiple Births Association - Maureen Copeland

Belgium Association for Research in Multiple Births - Robert Derom

Canada Parents of Multiple Births Association of Canada - Kim Johnson (known today as Multiple Births Canada)

China Taipei Twins Association - Cheh Chang

Germany ABC Club - Ute Grutzner

Indonesia Twins Foundation - Seto Mulyadi

Japan The Japanese Association of Twins' Mothers - Yukiko Amau

Sweden The Swedish Twin Society - Margareta Olwe

United Kingdom Twins and Multiple Births Association - Rachel Hudson and Audrey Sandbank Multiple Births Foundation - Elizabeth Bryan

U.S.A. The Center for Loss in Multiple Birth - Jean Kollantai The Center for the Study of Multiple Birth - Donald Keith Illinois Mothers of Twins Clubs - Jean Herr National Organization of Mothers of Twins Clubs - Rebecca Moskwinski and Marion Meyer The Twins Foundation - Kay Cassill The Twin to Twin Transfusion Syndrome Foundation - Mary Slaman-Forsythe Twin Services, Inc. - Patricia Maxwell Malmstrom